

פיתוח שיטות אגרוטכניות לריבוי מרולה

אבי סדובסקי, תמיר טיקוצ'ינסקי, אמנון גרינברג- מו"פ ערבה דרומית

רקע, תאור הבעיה ומטרות המחקר

המרולה (*Sclerocarya birrea*) ממשפחת האלתיים (*Anacardiaceae*), הינה עץ פרי, דו-ביתי, שאוקלם בארץ ע"י פרופ' י. מזרחי. העץ גדל בערבה הדרומית בחוות המו"פ, בקטורה, ונאות סמדר כבר למעלה מ 20 שנה. מהניסיון שהצטבר עד כה נמצא כי העץ עמיד מאד לתנאי הגידול הקשים בערבה, מים במוליכות חשמלית מעל 3, טמפרטורות גבוהות, קרינה חזקה, לחות נמוכה, וגדל בהצלחה. העץ מתפתח במהירות ומגיע לגבהים של 10 מטר ויותר תוך מספר שנים. קווים שבוררו ע"י פרופ' מזרחי, איליין סילווי מקטורה, וא. גרינברג ונ. מינקובסקי ממו"פ ערבה דרומית מגיעים ליבול שנתי ממוצע של יותר מ 100 ק"ג לעץ. בזנים המבוררים הפרי בגודל 50 עד 80 גרם ואחוז מיץ מגיע ל 40% מהמשקל הטרי של הפרי. עד כה שימש המיץ שנשחט מהפירות לצורך הכנת ליקר מבוקש. לאחרונה נמצא כי יתבן ולפרי ומוצריו תכונות העשויות לסייע במניעה וריפוי מחלות כרוניות. על מנת לקדם את המרולה כגידול מטע אקסטנסיבי בעל ערך מוסף גבוה בערבה יש לפתח שיטות לריבוי מסחרי, לברור את הקווים המתאימים ביותר לאזור וליצור בסיס ידע גידולי עליו יתבסס, לפחות בשלב הראשון, הגידול המסחרי.

מטרת התכנית

לפתח שיטות נוחות ומהירות לריבוי מסחרי של מרולה ע"י השרשה, הנבטה והרכבת זרעיים בקווים מבטיחים מבוררים.

מהלך המחקר ושיטות העבודה

נבדקו שיטות להנבטה מהירה ואחידה של מרולה. נבחנו שיטות שונות להשרשת מרולה. בוצע מעקב מועד פריחה, הבשלה (נשירה), גודל ואיכות פרי של קווים מבוררים זרעיים מצטיינים, להמשך ריבוי.

תוצאות

נמצא כי ללא כל טיפול זרעי המרולה נובטים אחרי חודש וחצי עד שנה וחצי בשיעור של 10% עד 20%. עיקר הנביטה בתחילת הקיץ (מאי יוני). פתיחת מכסה העובר באופן מלאכותי משפרת משמעותית את הנביטה ל 60% עד 80% ומזרזת אותה לן 3 עד 8 שבועות. שתילים שהונבטו גדלים במשתלה עד שיגיעו לגודל המתאים להרכבה.

בניסויים להשרשת יחורי ענפים ויחורי שורשים שנערכו לאורך כל השנה לא הצלחנו להשריש אף יחור למרות שיחורים שנלקחו לאחר הנשירה באביב בלבד ופיתחו נוף.

נמצאו מספר קווים הראויים לריבוי חצי מסחרי. הבשלת הפרי השנה הייתה כ 6 עד 8 שבועות בניגוד ל כ 3 שבועות בשנים הקודמות. בעונה הקודמת והנוכחית הוגדלו כמויות המים וניתנו ברמה מתאימה למטע. ניתנו כ 1000 מ"מ לדונם ולהערכתנו היבול עלה בהתאם.

מסקנות והמלצות להמשך המחקר

יש להמשיך לחפש שיטות להשרשת יחורי ענפים, בזרעיים מוצלחים תבדק השרשת שורשים. יש לבצע ריבוי של זרעיים נוספים לצורך הרכבת קווים מבוררים להקמת חלקות חצי מסחריות.